

02 BESÆTTELSEN 1940-1945

"På Sjælland har danske Styrker blandt andet ødelagt den fjendtlige Pejlestation ved Vipperød. Aktionen fandt Sted Nytårsaften. Vagtmandskabet, der festede i Vagtlokalet, blev overrumplet og afvæbnet, hvorefter alle tre Pejletaarne blev sprængt og afbrændt."

*24. januar 1945, Kommunique fra Danmarks Frihedsråd
Foto: '66' Poul Egede Olsen*

Sabotage mod pejlestationen i Vipperød 1944-45

I 1944 bad englænderne den danske modstandsbevægelse om at få fjernet en tysk pejlestation ved Vipperød nær Holbæk, Størsender Geige 51, der gennem længere tid havde generet Royal Air Forces under de allieredes indflyvninger til Danmark.

Modstandsbevægelsen i Holbæk fik til opgave at sabotere pejlestationen i Vipperød. Politibetjent Vagn Ledhus-Larsson ledede aktionen, hvor der deltog omkring 20 mænd i aktionen - heraf var de ni fra Strandgårdsgruppen i Hornsherred.

Frihedskæmperne brugte et par uger på forberedelse, overvågning og overvejelser om hvordan og hvornår, sabotagen skulle finde sted. De besluttede at fastsætte

sabotageaktionen til nytårsaften ved midnat, når Hitlers nytårstale blev bragt i radioen.

Tidligt på aftenen den 31. december tog nogle af de mere uøvede frihedskæmpere ud til egnen ved Ugerløse, hvor de fik lejlighed til at øve sig med maskingevæernerne inden det hele brød løs. Kort før midnat mødtes Holbækkerne med folkene fra Hornsherred ved Vipperød Planteskole, og hele gruppen var så samlet.

Tyskerne havde slækket på beredskabet

Først blev der udstationeret vagtposter på landevejen. Dernæst gik en del af gruppen stille og roligt op til pejlestationen, hvor hver mand indtog sin plads på området. I anledning af nytåret havde tyskerne slækket på deres beredskab på stationen, og de var derfor alt andet end vagtsomme. Alle soldaterne - på nær to udendørsvagter - var samlet i messerummet, hvor de sammen fejrede det nye års komme med god mad, cognac og champagne - mens de lyttede til deres førers nytårstale.

Ifølge modstandsfolkernes observationer, skulle der have været en tysk vagtpost på pladsen udenfor bygningen, men han var i stedet gået indenfor i varmen, hvor han opholdt sig i stedet i selve pejlerummet. Den anden af de to udendørsvagter befandt sig i udkigstårnet, hvor han sad og halvsov.

Det var således en smal sag for de syv mand fra Strandgårdsgruppen, at kravle ovre gærdet og komme uset ind på Pejlestationens område.

På slaget tolv

Aktionen startede præcist på slaget tolv.

Syv mand fra Strandgårdsgruppen havde til opgave at trænge ind på pejlestationen, afvæbne tyskerne og placere sprængladningerne. De øvrige frihedskæmpere stod klar - nogle til at rykke ind, andre til at tage sig af tyskerne, når de efter planen blev gennet ud af bygningen.

Tumult i tårnet

Poul Egede Olsen, alias '66' fra Strandgårdsgruppen, havde til opgave at overmande den tyske soldat i vagttårnet. Hans makker Harry Larsen '65' dækkede ham. '66' kom

uset op i vagttårnet, hvor den tyske soldat sad og halvsov. Der bliver håndgemæng i tårnet. Tyskeren taber en håndgranat fra sit bælte. Den afsikres, da den rammer gulvet. '65' er på vej op, han ser granaten og hører den hvise. Resolut får han håndgranaten sparket væk, den eksploderer i luften og tyskeren bliver bragt til foreløbig tavshed.

En tysk officer kommer frem i døren, og spejder ud i mørket. Da han fik øje på frihedskæmperne, slog han døren i. Frihedskæmperne trængte ind i bygningen fra flere sider. En frihedskæmper optog forfølgelsen af officeren, skød efter ham, men ramte kun hans frakkeskøde. Da officeren blev trængt op i en krog, rakte hænderne op i overgivelse, slap han med livet og blev gennet udenfor.

Tyskerne blev overrumplet under nytårsfesten

Ni frihedskæmperne trængte ind i messen med skarpladte pistoler og maskingeværer og overrumplede de tyske soldater i deres nytårsfest. Radioen var skruet op for fuld styrke, der gengav Hitlers buldrende stemme. Bordene var dækket med champagne, snaps, vin og masser af mad. Tyskerne blev beordret hænderne over hovedet og jaget ud. Kort efter stod alle tyskerne udenfor under frihedskæmpernes bevogtning på en skråning.

15 kg trotyl og et par dunke benzin

Indenfor var der travl aktivitet. Der blev anbragt 5 kg trotyl under hver af senderens tre transformatorer. '66' gennemfotograferede stationen. Lokalerne blev tømte for ammunition, papirer, uniformer, tæpper, våben – og lidt uden for planen – også for champagne, vin og cognac.

Mandskabsbygningen blev antændt ved hjælp af benzin. Og kort efter løsne bygningens tag sig mod himlen som på en ildsøjle, væggene raslede ned, tårnene krympede sig sammen og væltede.

Aktionen var gået planmæssigt. Alle forsvinder hurtigst muligt fra stedet.

Senere viste det sig, at kuppet havde været endnu bedre en hovedledelsen havde regnet med. Der blev blandt andet fundet en oversigt over samtlige tyske

pejlestationer i Danmark, og adskillige andre fortrolige oplysninger, der på rette sted kom til at gøre god nytte.

Tekstbidder i venstrespalte

Strandgårdsgruppen

Strandgårdsgruppen blev ledet af 'Skipper', alias Gunnar Marboe. To af mændene fra denne gruppe - '65' og '66' - havde indtil tre måneder før været aktive frihedskæmpere i Holbæk. De måtte flygte fra Gestapo og forlade Holbæk under temmelig dramatiske omstændigheder. Efter tre døgn på flugt, nåede de frem til Strandgården ved Isefjorden nær Jægerspris. Gunnar Marboe tog imod de to mænd, lod dem flytte ind i jagthyttten. De blev nu en del af Strandgårdsgruppen og dens aktiviteter.

20 mand bag aktion

Sabotageaktionen blev udført af 20 mand under ledelse af politibejnt Vagn Ledhus-Larsen fra Holbæk. Der deltog ni mand fra Strandgårdsgruppen - 65, 66, Frede, Henrik, Jens og Svend Olsen, Knud Olsen og Skipper (Gunnar Marboe), som ledede gruppens arbejde i forbindelse med selve sprængningen.

Krigsbytte fra Vipperød

Inden pejlestationen røg i luften fik modstandsfolkene sikret sig rigtig meget materiel - håndgranater, maskingeværer, pistoler, uniformer - samt cognac og champagne fra tyskernes nytårsfest.

Strandgårdsgruppen fik sin part af krigsbyttet med hjem - og den var pæn. Det blev fordelt flere steder - blandt andet i jagthyttten, der tilhørte Orebjerg Gods og i skjulesteder på Svanholm Gods.

I højre spalte

66, Poul Egede Olsen, under træning i en af de tyske uniformer, som var en del af 'krigsbyttet' fra aktionen i Vipperød.

Skipper - alias Gunnar Marboe - ved befrielsene i 1945, netop stået ud af en god gammel Opel Kaptajn.

Danmarks Frihedskamp om sabotagen i Vipperød

Sabotageaktionen nytårsnat 1944-45 er beskrevet i bogen 'Danmarks Frihedskamp' skrevet af danske Journalister og redigeret af Ebe Munck og Børge Outze 1948. Download kapitlet i en læsevenlig udgave (pdf) - klik på den gule pil herover.

HORNS HERRED UNDER BESETTelsen

Hornsherred under besættelsen

Skipper, Gunnar Marboe fortæller om episoden i Vipperød og andre erindringer fra besættelsen i en særudgave af hjemstavnforeningens blad i 1955.

Download kapitlet i en læsevenlig udgave (pdf) - klik på den gule pil herover.

Avisartikel 1954

På 10 års dagen for aktionen bringer Holbæk Amtstidende et interview med politibejnt Vagn Ledhus-Larsson, Holbæk, der ledede aktionen nytårsnat.

Download artiklen i en læsevenlig udgave (pdf) - klik på den gule pil herover.